

SLUTLIG BEDÖMNING

Ärendenummer: FO 2008-014

Datum: 2008-11-06

Utredare: Märten Hyltner

Utredning avseende hantering av lokala trafikföreskrifter

Förevarande utredning har tagits upp efter anmälan och gäller Vägverket och Länsstyrelsen i Stockholms läns hantering av ett dispensärende.

Beskrivning av fallet

Preem Gas AB (Preem) marknadsför och säljer gasol och där till hörande tjänster för ekonomisk och miljöanpassad energiförsörjning. Gasolen används både för fritidsbruk och inom industrin. Företaget har kunder över hela Sverige, bland annat på Värmdö strax utanför Stockholm.

Den 24 oktober 2004 trädde nya lokala trafikföreskrifter avseende delar av samtliga tillfartsvägar till Värmdö och Nacka kommuner ikraft, meddelade av Länsstyrelsen i Stockholms län, trafikföreskrift 2004.¹ Föreskrifterna försvårade Preems transporter av gasol till Värmdö. Bolaget ansökte därför den 15 december 2004 om vissa undantag från föreskriften, främst gällande tillåtna tider att genomföra transporter samt tillåtelse att genomföra gasoltransporter med tillkopplat släp.

I beslut den 17 maj 2005 fattade länsstyrelsen beslut om nya föreskrifter avseende de aktuella vägsträckorna, trafikföreskrift 2005,² samt avslog Preems ansökan om undantag.³ Preem överklagade beslutet till Vägverket.

I beslut den 14 oktober 2005 undanröjde Vägverket länsstyrelsens beslut avseende lokala trafikföreskrifter (trafikföreskrift 2005) och återförvisade ärendet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning. Som skäl för beslutet angavs bland annat att länsstyrelsen inte

¹ Länsstyrelsens i Stockholms län lokala trafikföreskrifter (01FS 2004:201) om transport av visst farligt gods på Södra länken, i Hammarby sjöstad och i Sicklaområdet, Nacka och Stockholms kommuner

² Länsstyrelsens i Stockholms län föreskrifter (01FS 2005:65) om transport av visst farligt gods på Södra länken, i Hammarby sjöstad och Sicklaområdet, Nacka och Stockholms kommuner

³ Länsstyrelsen i Stockholms län, beslut den 17 maj 2005, dnr: 25862-2005-22822, 25862-2004-74059 samt 25862-2004-81756

granskat trafikföreskrift 2005:s kostnadsmässiga och andra konsekvenser för transportörer och beställare av transporter. Vidare saknades det en analys av hur sannolikheten för olyckor påverkas samt de konsekvenser sådana olyckor kan få beroende på vilka fordonskombinationer som tillåts och antalet transporter. Beträffande frågan om undantag från föreskriften menade Vägverket att trafikföreskrift 2004 till ordalydelse inte innehåller någon begränsning i vilka fordonskombinationer som får framföras vid transport av farligt gods. Vägverket ansåg således att det inte fanns något förbud mot trafik med tillkopplat släp att medge undantag ifrån och avskrev därför överklagandet i de delar det avsåg undantag från trafikföreskrifterna.

Därmed var trafikföreskrift 2004 återigen ikraft. Preems ansökan om undantag var däremot avskriven och något beslut avseende undantag från föreskriften fanns alltså inte.

Efter Vägverkets beslut borde Preem egentligen ha kunnat börja köra gasoltransporter med släp. Det är dock uppenbart att Vägverket tolkat föreskriften 2004 på ett sätt länsstyrelsen inte avsett att den ska tolkas. Vad som komplicerar frågan för Preem är att eventuellt ansvar för brott mot trafikföreskriften 2004 inte drabbar Preem som bolag. Istället är det Preems chaufförer som blir personligen straffansvariga. Som arbetsgivare kan Preem inte riskera det.

Preem har sedan dess använt alla till buds stående rättsliga medel för att få klarhet i vad som egentligen gäller för transportererna, antingen genom att få uttrycklig dispens från föreskriften, eller genom att få föreskriften ändrad.

I beslut den 19 maj 2005 avskrev länsstyrelsen ärendet avseende den återförvisade trafikföreskriften 2005 från vidare handläggning.⁴ Som skäl för beslutet angavs huvudsakligen att det skulle bli för dyrt för länsstyrelsen att genomföra en konsekvensutredning i enlighet med Vägverkets krav. Länsstyrelsen valde således att strunta i att införa trafikföreskrift 2005 och lät istället trafikföreskrift 2004 fortsätta gälla.

Den 21 november 2006 avslög länsstyrelsen en ansökan från Preem om att trafikföreskrift 2004 ska ändras så att gasoltransporter med släp blir uttryckligen tillåtna.⁵ Beslutet överklagades till Vägverket som i beslut den 11 oktober 2007 avskrev ärendet med hänvisning till att verket fortfarande anser att trafikföreskrift 2004 till ordalydelsen inte förbjuder de aktuella transportererna och att Preems rätt att transportera gasolen i tankbilar med släp således inte skulle förändras vid ett bifall till överklagandet.⁶

⁴ Länsstyrelsen i Stockholm län, beslut den 19 maj 2006, dnr: 25862-2005-35973 samt 25862-2005-37600

⁵ Länsstyrelsen i Stockholms län, beslut den 21 november 2006, dnr: 25862-2006-50184

⁶ Vägverkets beslut den 11 oktober 2007, beteckning TR10A 07:22451

Efter Vägverkets sista beslut gjorde Preem bedömningen att det var fritt fram att genomföra transporter. Men två veckor senare erhöll bolaget ett meddelande från länsstyrelsen.⁷ I meddelandet anges bland annat följande:

Länsstyrelsen vill med detta meddelande klargöra att Länsstyrelsen inte delar Vägverkets tolkning. Länsstyrelsen vill också påpeka att den här aktuella bestämmelsen inte har upphävts och i händelse av rättslig prövning kommer att tolkas och tillämpas självständigt av allmän domstol.

Preem var därmed tillbaka på ruta ett. Bolaget borde kunna genomföra gasoltransporterna med släp, men vågar inte av hänsyn till sina chaufförer som ju är de som riskerar att drabbas av personligt straffansvar.

Företagarombudsmannens bedömning

Företagarombudsmannen tar i förevarande utredning inte ställning till huruvida det är lämpligt att de ifrågavarande transporter genomförs på de aktuella vägsträckorna. Företagarombudsmannen är dock starkt kritisk mot Länsstyrelsens i Stockholm län och Vägverkets hantering av frågan om gasoltransporter med släp till Nacka och Värmdö.

Vägverket återförvisade ärendet angående trafikföreskrift 2005 till länsstyrelsen för fortsatt handläggning, bland annat på grund av att länsstyrelsen inte hade tagit hänsyn till föreskriftens kostnader för företagen. Av Vägverkets beslut framgår dessutom att Vägverket inte gjort den tolkning av trafikföreskriften 2004 som länsstyrelsen avsett.

Länsstyrelsen struntade dock i att genomföra den av Vägverket efterfrågade konsekvensanalysen och valde att istället avskryva ärendet avseende trafikföreskrift 2005. Därmed fortsatte trafikföreskrift 2004 att gälla.

Länsstyrelsen anser att transporter med släp både är och ska vara förbjudna och medger av den anledningen inte undantag från trafikföreskrift 2004. Vägverket anser att trafikföreskrift 2004 till ordalydelsen inte förbjuder gasoltransporter med släp och medger av den anledningen inte undantag från trafikföreskrift 2004. Av samma anledning anser verket inte heller att föreskrifterna behöver ändras för att möjliggöra sådana transporter Preem ansökt om.

Förlorare i processen är Preem. Länsstyrelsens och Vägverkets hantering av ärendet har lett till att Preem fortfarande inte vet om transporter är tillåtna. Preems enda möjlighet att få veta vad som gäller är att genomföra transporter med släp och hoppas på det

⁷ Länsstyrelsen, meddelande, daterad den 20 oktober 2007, beteckning 25862-2007-98058

bästa. Men eftersom företaget inte vågar riskera straffansvar för sina chaufförer är det inte ett alternativ.

Länsstyrelsens och Vägverkets hantering av ärendet medför alltså att Preem avhåller sig från att genomföra transporter som antagligen är lagliga. Därmed drabbas Preem av avsevärt högre transportkostnader för gasol än vad som annars hade varit fallet.

Den uppkomna situationen är oacceptabel och Företagarombudsmannen har för avsikt att gå vidare med ärendet.

Företagarombudsmannen är en del av Den Nya Välfärden och verkar för ett bättre företagarklimat i Sverige genom att utreda och uppmärksamma konkreta exempel på brister i detsamma. Verksamheten leds på ideell basis av en styrelse bestående av företagare, ekonomer och publicister. Utredningar genomförs på eget initiativ eller efter anmälan. Anmälare kan vara företagare, politiker, journalister eller andra samhällsmedborgare som har reagerat på fall där företagande försvåras på grund av brister i lagstiftning, föreskrifter eller myndighetsutövning.